

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України : Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n4496> (дата звернення:10.11.2022)
2. Закон України від 21.06.2022 № 2325 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2325-20#Text> (дата звернення:10.11.2022)
3. Альона гришко, олександра бетлій Податкові послаблення для парків, ФОПів та інших під час війни. Що залишити, а що переглянути? URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/10/18/692753/>
4. Закон України від 21.06.2022 № 2330-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2330-20#n2> (дата звернення:10.11.2022)
5. Закон України від 21.06.2012 № 5018-VI «Про індустріальні парки» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (дата звернення:10.11.2022)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗМІСТУ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ ЯК ІНДИКАТОРУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Власова О. Є., канд. екон. наук, доцент, Уткін М. В., Таранушенко Є. В. магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Розвиток світової економіки на сучасному етапі здійснюється під значним впливом глобалізаційних процесів, стрімким розповсюдженням новітніх засобів комунікації та інформаційних технологій, зростанням загроз глобальних фінансових криз. Відбуваються також зміни ідеології ведення бізнесу в напрямку відповідності соціальним, демократичним та етичним цінностям. У таких умовах суб'єктам господарювання важливо мати таку систему звітування, яка відповідала би сучасним вимогам та забезпечувала б задоволення інформаційних потреб широкого кола користувачів.

Традиційна фінансова звітність за своєю формою і змістом містить дані лише про історичні факти фінансового стану підприємства та результатів його діяльності, що значно звужує коло питань, які можуть бути вирішені на підставі аналізу фінансових показників наведених в ній. Окрім запиту на фінансові показники, зі сторони ключових стейкхолдерів спостерігається зосередження уваги на ключових аспектах діяльності бізнесу таких як соціальна значимість, екологічна чутливість, майбутні результати, стратегічне бачення ризиків і можливостей господарюючого суб'єкта.

У зв'язку з цим у світовій практиці активно впроваджується формування інтегрованої звітності, яка б поєднувала фінансові та нефінансові аспекти оцінки діяльності суб'єктів господарювання.

Ретроспективний аналіз трансформації фінансової звітності в інтегровану, є предметом дослідження багатьох українських та зарубіжних науковців, серед яких: К. Безверхий [1], І. Белова [2], С. Голов [3], О. Костенко [4], С. А. Adams [5], De Villiers С. [6], F. Vitolla [7] та ін.

Інтегрована звітність за своїм змістом значно розширює можливості фінансової звітності, поліпшуючи її якість і здатність щодо відображення факторів істотного впливу на подальший розвиток бізнесу. Крім того, така модель звітування служить додатковим засобом захисту прав людини та посилює наглядову функцію з боку суспільства.

Вперше інтегрований звіт з'явився в середині 2000-х років внаслідок впровадження концепції вартісно-орієнтованого управління в практичну діяльність іноземних компаній. Розробником інтегрованого підходу до формування звітності є Міжнародний комітет з інтегрованої звітності (International Integrated Reporting Committee, IIRC), який об'єднав представників сфери корпоративного управління, бухгалтерського обліку, інвестування та управління. Цей комітет був створений у 2010 році для нагляду за розробкою загальноприйнятих на міжнародному рівні «Основ» інтегрованої звітності, а також «допомоги бізнесу з холістичним (цілісним) баченням його стратегії та планів, прийняття обґрунтованих рішень та управління ключовими ризиками з метою забезпечення довіри інвесторів та стейкхолдерів та поліпшення майбутніх результатів» [8].

Сучасні світові тенденції розвитку звітності також пов'язані з подальшим розвитком інтегрованої звітності та поступовою консолідацією зусиль ключових глобальних організацій у сфері уніфікації, стандартизації й узгодженості між існуючими концепціями звітування. Про це свідчить активна реалізація низки глобальних ініціатив у цій сфері:

- Діалог з корпоративної звітності (Corporate Reporting Dialogue – CRD), який був запроваджений IIRC у 2014 році та припинив свою роботу в 2021 році посиляючись на успіх своєї місії з огляду на майбутню консолідацію Фонду МСФЗ, Ради зі стандартів інформації про клімат (CDSB), ініціативою CDP і Фондом звітності про цінності та IIRC в рамках новоствореної Ради з міжнародних стандартів сталого розвитку (ISSB) та проведення заходів з розробки стандартів сталого розвитку [9];

- Глобальна ініціатива зі звітності (GRI) ще в 2015 році опублікувало аналітичні матеріали «Тренди у сфері сталого розвитку та звітності у 2025: готуємося до майбутнього» [10], в якому визначила тенденції розвитку інтегрованої звітності, а у липні 2021 року ця організація оголосила про участь в ролі співконструктора нових стандартів звітності щодо сталого розвитку ЄС, які зараз розробляються Європейською консультативною групою з фінансової звітності (EFRAG);

- Європейський Союз оновлює Директиву ЄС з нефінансової звітності та розглядає можливість розробки стандартів нефінансової звітності;

- Всесвітній економічний форум (The World Economic Forum) оприлюднив свою доповідь про загальні показники (21 індикатор) та відповідну звітність для сталого створення цінності;

- фонд МСФЗ (The IFRS Foundation) отримав потужну підтримку з боку інших організацій щодо створення концепції глобальної нефінансової звітності.

Україна також не стоїть осторонь трендів щодо розширення інформаційної наповненості звітності, що подається вітчизняними підприємствами. Так, у 2017 році були внесені доповнення до Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [11], де з'явилося визначення сутності «звіту про управління» та потреба його подачі разом із фінансовою звітністю. Також роком пізніше, у 2018 році, Міністерством фінансів України було розроблено і затверджено Методичні рекомендації зі складання звіту про управління, в якому пропонується структура звіту та норми і напрямки розкриття інформації для вітчизняних підприємств [12].

Включення до складу звітності звіту про управління це намагання нашої країни послідовно рухатися шляхом євроінтеграції та наближати (адаптувати) вітчизняне законодавство до законодавства Євросоюзу. Складати такий звіт вимагає Директива Європейського Парламенту та Ради ЄС «Про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність і пов'язані з ними звіти певних типів компаній» від 26.06.2013 р. № 2013/34/ЄС.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» під звітом про управління слід розуміти «... документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності» [11].

Виходячи з такого трактування, звіт про управління покликаний забезпечити ключових стейкхолдерів тією інформацією, яка є відсутня і не може бути представлена у фінансовій звітності. Іншими словами, такий звіт є доповнюючим до фінансової звітності, що в сукупності формує інтегровану звітність.

Формування інтегрованої звітності здійснюється на основі інтегрованого мислення, що передбачає дослідження взаємозв'язку між факторами, що впливають на здатність корпорації створювати цінність протягом часу, у тому числі:

- капітали, що використовуються підприємствами та перебувають під їх впливом;
- здатність управлінської структури підприємств оцінити стійкість своєї діяльності до короткострокових збоїв та своєчасно реагувати на потреби заінтересованих сторін;
- побудову бізнес-моделі та стратегію, як відповідь на можливі ризики та зміни зовнішнього середовища;
- фактори створення цінності, заходи, діяльність (фінансова та інша) та результати.

Концепція інтегрованої звітності передбачає, що цінність не створюється лише силами підприємства та визнає, що:

- на цінність підприємства суттєво впливає зовнішні фактори (економічні, технологічні, екологічні, суспільні зміни);
- цінність створюється у вигляді дій багатьох осіб – співробітників, бізнес-партнерів, професійних спільнот;

– створення цінності залежить від наявності, доступності, якості ресурсів і від управління ними.

В інтегрованому звіті може бути подана наступна інформація:

- стратегія, цілі, завдання діяльності;
- загальна концепція розвитку;
- філософія, цінності організації;
- основні показники діяльності і т.п.

В результаті користувачі інтегрованої звітності зможуть отримати не лише оцінку фінансового стану та фінансових результатів діяльності учасника ринку, але також побачать ефективне використання матеріальних та трудових ресурсів, зможуть оцінити рівень соціальної відповідальності власників та керівників організацій.

Фокусування на ресурсах, які компанія споживає та створює: фінансових, виробничих, людських, інтелектуальних, природних тощо є одним із характерних рис інтегрованої звітності. Тому важливим етапом на шляху впровадження інтегрованої звітності є обґрунтований добір фінансових та натуральних показників.

На основі аналізу наукових дискусій про структуру інтегрованого звіту, які ведуть науковці-економісти, глобальна коаліція регулюючих органів, інвесторів, компаній, розробників стандартів, бухгалтерських фірм та незалежних професійних організацій, були виявлені його основні компоненти, що дозволяють надавати інформацію про створення вартості, які представлені в Міжнародному стандарті з інтегрованої звітності, який в 2021 році був оновлений шляхом:

- спрощення форми необхідної заяви про відповідальність за інтегрований звіт;
- поглиблення розуміння необхідності якості та цілісності основного процесу звітності;
- окреслення більш чіткої різниці між підсумками та результатами;
- акцентування уваги на збалансованому звітуванні про результати та сценаріях збереження й розмивання цінності [13].

Елементи змісту інтегрованого звіту пов'язані між собою та не є взаємовиключними (табл. 1), а також можуть містити показники, розраховані у системі збалансованих показників.

Таблиця 1 – Структурні елементи інтегрованої звітності

Структурні елементи	Зміст
1	2
Огляд організації та зовнішнє середовище	Предмет діяльності організації та умови її роботи, місія та стратегія, вплив аспектів правового, комерційного, соціального, політичного характеру
Управління	Опис структури управління організацією та здатності створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі

Продовження таблиці 1

1	2
Бізнес-модель	Опис системи (процесу) трансформації ресурсів у процесі комерційної діяльності у конкретні продукти та результати, спрямовані на досягнення стратегічних цілей
Ризики та можливості	Конкретизація ризиків, що існують в організації, їх оцінка та дії з управління ризиками
Стратегія та розподіл ресурсів	Напрями та способи розвитку організації у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі
Результати діяльності	Факт та прогноз кількісних та якісних результатів діяльності організації (наприклад, у формі системи збалансованих показників)
Перспективи на майбутнє	Потенційні складності та невизначеності при реалізації стратегії, варіанти їх впливу на організацію
Основні засади підготовки та презентації звіту	Опис процесу визначення суттєвості організації, меж звітності, застосовуваних методів визначення оцінки суттєвих факторів
Загальні рекомендації щодо підготовки звіту	Організація повинна описати суть факторів, не розкриваючи даних, які могли б завдати шкоди конкурентній переваги. Розкриття інформації про види капіталу

Таким чином, інтегрована звітність – це новий формат звітності, який полегшує розширення інвестиційної активності підприємств та пошук нових джерел капіталу. Вона покликана скоротити розрив між реальним змістом корпоративної звітності та очікуваннями інвесторів. Розвиток культури складання інтегрованої звітності та впровадження інтегрованого мислення, спрямованого на ефективний та продуктивний розподіл капіталу, сприятиме фінансовій стабільності та сталому розвитку економіки як основи ділової практики.

Список використаних джерел

1. Безверхий К. Генезис інтегрованої звітності у світі. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2017. № 3 (85). С. 87–96.
2. Белова І., Семенишена, Н. Інтегрована звітність інституційних одиниць: інтерпретаційне поле концепту. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2020. № 1 (2). С. 16–32.
3. Голов С. Ф., Костюченко В. М., Кузіна Р. В. Інтегроване звітування: концепція, методологія та організація: моногр. Херсон : Вид. дім «Гельветика», 2018. 252 с.
4. Костенко О., Кравченко О., Овчарова Н., Олексіч Ж., Дмитренко А. Інтегрована звітність у процесі прийняття інвестиційних рішень: бібліометричний аналіз наукового ландшафту. *Agricultural and Resource Economics*. 2021. Vol. 7. No. 2. С. 141–159.
5. Adams C. A. (2015). The international integrated reporting council: a call to action. *Critical Perspectives on Accounting*. Т. 27, 23–28.
6. De Villiers C., Sharma U. A (2020). Critical reflection on the future of financial, intellectual capital, sustainability and integrated reporting. *Critical Perspectives on Accounting*, 70, 101999.

7. Vitolla F., Raimo N., Rubino M. (2019). Appreciations, criticisms, determinants, and effects of integrated reporting: A systematic literature review. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. Т. 26. № 2, 518–528.

8. Марк Блейні Стюарт Інтегрована звітність – поверніть упевненість своїм інвесторам! Вісник МСФЗ: Світовий досвід. Українська практика. URL: https://msfz.ligazakon.ua/magazine_article/FZ001253

9. Corporate Reporting Dialogue dissolves, as global harmonization efforts take hold URL: <https://www.cdsb.net/news/corporate-reporting/1296/corporate-reporting-dialogue-dissolves-global-harmonization-efforts>

10. Sustainability and Reporting Trends in 2025 – Preparing for the Future / GRI’s Reporting 2025 Project: First Analysis Paper. May. 2015. URL: <https://csrjournal.com/wp-content/uploads/2015/06/Sustainability-and-Reporting-Trends-in-2025-Preparing-for-the-Future.pdf>

11. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14/ed20210701#Text> (дата звернення: 04.11.2022)

12. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text> (дата звернення: 04.11.2022)

13. IIRC оновила Міжнародні стандарти інтегрованої звітності URL: <https://www.pabu.com.ua/ua/mediacentr-3/profesiini-novyny/1988-iirc-onovylyla-mizhnarodni-standarty-intehrovanoi-zvitnosti>

ЗРОСТАННЯ РИЗИКУ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЗМІН ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

Вовченко А. О., аспірант, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків

Питання впровадження ризик-менеджменту у діяльності підприємств завжди є актуальними, особливо для управління фінансовими ризиками. Для останніх, факторами суттєвого впливу, є: політичні, економічні, податкові фактори тощо. Для підприємств, важливим аспектом фінансового управління, є адаптація до нових умов економічного середовища.

В наш час, попри колосальну іноземну підтримку, потуги уряду та Національного банку, на українських підприємствів чекають “темні часи”. Багато підприємств та підприємців, на превеликий жаль, не зможуть пристосуватись до нового економічного середовища.

Посилення впливу несприятливих факторів на показники функціонування підприємств призведе до зростання їхньої неплатоспроможності, настанню ризику неплатоспроможності та спонукатиме до припинення їхньої діяльності.

За даними порталу Prozzoro лише 48% опитаних бізнесів зараз працюють. У Західній Україні продовжують працювати 62% підприємств, Центральній — 55%. Водночас, серед усіх підприємств, які продовжують роботу, 85% відзначило скорочення кількості замовлень [1].

Парадоксально але у жовтні було зареєстровано 21,3 тисячі фопів та 3,2 тисячі компаній.[2] Кількість реєстрацій нових бізнесів також може бути показником мінімізації менеджментом ризиків неплатоспроможності.

Це підтверджується зростанням на 70% до січневих показників